

naturaligvis skal anlægges til denne Rekvizitions Justifikation, viser sig, at den ikke er begrundet, saa faar Lyendet Erstatning. Er den derimod begrundet, saa faar Husbonden sin Ret, og det er den eneste Maade, hvorpaa han kan faae sin Ret; thi man maa jo ikke esterlyse et saadant bortløbet Lyende, det maa man naturaligvis ikke. Men i Stedet derfor har man her faaet et stort kunstigt System med Paategning, og den ærede Ordfører gaar endog saa vidt, at han vil, at i ethvert Lyendeforhold, som stiftes paa sædvanlig Tid, $\frac{1}{2}$ Aar, skulle Vedkommende være forpligtede til at skrive denne Paategning under i Studsmaalsbogen og give hinanden Attest. Naar man nu tænker sig saadanne Forhold, under hvilke denne Skriftregel skal foregaa i det virkelige Liv, f. Ex. Forholdet mellem en gammel, stakkels Kogter og en Husbond eller nogle svenske Piger, som føres herover til Sufferroedyrning, og en Husbond, saa maa jeg tilstaa, at der for mig fremstiller sig en meget besynderlig Situation, naar jeg tænker mig disse to Parter der staa og aflevere deres Skriftregel mellem sig. Der er i Lyendeloven af 1854, § 58 den meget fornuftige Bestemmelse, at Husbonden er berettiget til at indføre i Studsmaalsbogen, paa hvilken Tid han har fæstet Lyendet. Er det dog ikke tilstrækkeligt, naar Husbonden, som sætter Pris paa at indføre det i Studsmaalsbogen, modtager Studsmaalsbogen af vedkommende Karl eller Pige og indfører deri, at Boghaveren er fæstet til den og den Tid for den og den Løn, og saa leveres Studsmaalsbogen tilbage? Er det ikke fuldt Bevis nok for, at saadan Kontrakt er indgaaet? Herre Gud! Der er Mange af dem, som vist nok have lært at skrive i deres Ungdom, men som virkelig have meget ondt ved at skrive et saa simpelt Dokument som dette. Enhver, som har haft med den Slags Sager at gjøre, vil vide, at, naar man ser paa disse Kvitteringer, som der er paa Leiekontrakter, er der af 20 Kvitteringer ikke 10, som have nogen Mening. Det Samme vil blive Tilfældet med disse Attester: der vil ingen Mening være deri. Der opnaas efter min Mening ikke Noget ved denne Skriftregel, og det forekommer mig, at det er aldeles utilraadeligt at ville tvinge Lyendet ind paa en saadan Paategning. Udaalget har for det Første ikke tænkt sig disse høist forskjellige Slags Lyender, man har. Nogle Arter af Lyendeforhold have ganske vist meget Lidt af Familieforholdet at gjøre; det er snarere rene Arbejdskontrakter. Men i andre Forhold er det saaledes, at, naar man tager en Karl eller en Pige, tager man dem ind som Dele af Familien, som hørende til Huset, stolende paa, at Husbondens Interesser og saa skulle være Lyendets Interesser, og der udvikler sig derigjennem et Forhold, som i Virkeligheden har meget Lidt at bestille med Arbejdskontrakter. Men hvad vil Følgen blive af,

at man nu vil gjøre Lyendeklassen til en Arbejdsbefolkning med Kontrakt, medens det hele øvrige Arbejdsforhold ligger aldeles frit, saaledes at man endog har villet gaa saa vidt, at man ikke har turdet paalægge den arbejdende, vandrende Befolkning, den stiftende Befolkning, at tage Arbejderbog? Ser man da ikke, at i det Dieblit, man strammer Vaandene om disse Lyendekontrakter paa denne Maade, saa blive de ikke stiftede; thi saa vil man foretrække de frie Arbejdskontrakter, hvortil der er fuld Leilighed. Naar Lyendekontrakten skal være omgjærdet med disse Vanstigeligheder, disse Vaand og denne Uleilighed, ja, endog saa med to Politivetter; og som der et andet Sted er foreslaaet, med to Jattigprokuratorer oven i Kjøbet til Hjælp, saa er der ingen Grund til at gaa ind paa disse strenge Lyendekontrakter i alle de Tilfælde, hvor den Kontrakt, der afsluttes med et Lyende, nærmer sig en ren Arbejdskontrakt; der ere jo begge Parter bedst tjente med, at det bliver en fri Arbejdskontrakt. Desuden er der jo ikke noget bestemt Skjelnemærke i vor Lovgivning mellem, hvad der er en Lyendekontrakt, og hvad der er en Arbejdskontrakt, de løbe overordentlig meget over i hinanden. Hver Gang man under vore Forhold, hvor man har kastet Alt bort, hvad der tidligere dannede et Værn mod den flyttelige Arbejderbefolknings Vagabondage, vil stramme Vaandet paa Lyendet, faar man kun Arbejdere, og det kan efter min Mening Samfundet og navnlig Familieforholdet ikke være tjent med. Vil man altsaa naade det Maal, der skal naas, saa er der efter min Overbevisning intet andet Middel dertil, end at man maa benytte den Analogi, som der findes i Lovgivningen til at give Husbonden paa sit Ansvar Ret til at rekvirere det ulovlig bortløbne Lyende anholdt. Har man ikke Driftighed dertil, og jeg havde nær sagt, at under det Mlebrødsystem, som man esterhaanden er kommen ind paa, har man vist ikke Mod dertil, men hvis man ikke har Mod dertil, og hvis man ikke indser, at det baade for Husbonden og for Lyendet tillige er det lempeligste Middel, saa forekommer det mig, at man skulde lade være at Lovgive om dette Punkt. Jeg tror altsaa, det er bedst i den Henseende at blive ved det Bestaaende, og jeg skal derfor for mit Vedkommende stemme imod Lovforslagets §§ 6, 7, 8 og 9.

Justitsministeren (Mellermann): Jeg skal først tillade mig nogle Bemærkninger i Anledning af det, som den ærede sidste Læser fremkom med, navnlig fordi det havde en mere almindelig Karakter, og fordi disse mine Bemærkninger saaledes kunne tjene som en Slags Indledning til de Bemærkninger, som jeg siden vil gjøre ved de enkelte Endringsforslag, og som ville komme til at antage en mere enkelt eller detailleret Karakter. Den ærede Læser begyndte